

Schriftlezing: Numeri 21,4-9 en Johannes 3,1-16

Inleiding

Feesten zijn hoogtepunten in het leven. Daarom zijn ze ook nodig. Ze laten ons iets beseffen van de grootsheid van het leven met God en met elkaar. Deze zondag komt de reflectie, we nemen even afstand en vragen ons af: wat is nou eigenlijk de kern van wat we hebben gevierd? Waar gaat het om? En vooral, wat kunnen wij, wat blijft er eigenlijk hangen van die feestvreugde in het leven hier en nu? Daarvoor moeten we weer met beide voeten op de grond staan. Na de 2e Pinksterdag kom je weer bij die vervelende baas op je werk. Of moet de was weer worden gedaan. Of moet je een lastig gesprek aan, waar je geen zin in hebt. Of vraag je je af wanneer je weer eens bezoek zult ontvangen. Kun je dan toch contact maken met die werkelijkheid van boven, die je een blik geeft op dat grotere? Waar komt het dan op aan?

Het gesprek tussen Jezus en Nicodemus

Jezus zegt ons daarover iets aan, vanmorgen, in het gesprek met Nicodemus. Nicodemus is op zoek naar wie Jezus nu eigenlijk is. Die moet wel van God komen, want de dingen die hij doet, laten iets van de grootsheid van het leven zien. Even is daar die uitweg uit de ellende van alledag, als je iemand plotseling ziet genezen en opstaan ten leven. Dat is voortdurend om Jezus heen. Waar hij komt, gebeurt er iets. Maar oog in oog met deze Man, lijkt er geen echt contact te zijn. Jezus heeft het over opnieuw geboren worden, en Nicodemus snapt het niet. En Jezus snapt niet waarom Nicodemus het niet snapt. 'Je bent toch een leraar van Israel, Nicodemus, waarom begrijp jij dit niet?' Kennelijk moet er in de geschiedenis van Israel een sleutel liggen om dit wél te begrijpen.

En dan zegt Jezus iets over zichzelf. Hij moet hoog verheven worden, zoals Mozes in de woestijn de slang omhoog geheven heeft. Opdat ieder die gelooft, in hem eeuwig leven krijgt. Jezus maakt niet voor niets die vergelijking in gesprek met een leraar van Israel. Die kent het verhaal van Mozes door en door. Welke sleutel ligt in dit verhaal voor Nicodemus, en dus voor ons?

De gebeurtenis van Mozes en de slang

Het is ongeveer 40 jaar na de uittocht uit Egypte, als deze gebeurtenis met de slangen plaats vindt. Ongeveer 39 jaar daarvoor heeft zich twee keer een absoluut drama voorgedaan in de relatie tussen God en zijn volk. De eerste keer was die van het gouden kalf. Nog voor de inkt van de verbondstekst droog was, liep het volk al bij God weg. Als je Exodus en Numeri als één verhaal leest, dan is te merken, dat er die eerste keer toen al iets stuk ging tussen God en zijn volk. Het werd nooit meer zoals het was. De tweede keer was kort daarna. God wilde ondanks alles zijn belofte nakomen en het volk het land binnenleiden. Maar het volk, ook al werd het dag aan dag bij de hand gehouden door God, zoals een moeder haar kind bij de hand pakt om het de straat te laten oversteken, deze mensen zeiden: 'Nee. Ik wil niet.' De tweede keer, dat het volk collectief afstand nam van God en een andere

kant opkeek. De tweede keer neemt God een besluit: Met jullie geef ik het op. De nieuwe generatie, daar wil ik mee verder. De nieuw geboren, die hebben mij van klein af aan gekend, met hen lukt het misschien wel.

En nu, 39 jaar later, moet worden geconstateerd, dat het er allemaal niet mooier op geworden is. Er zijn steeds meer regels en wetten gekomen. Er zijn steeds meer incidenten van verzet en ontevredenheid, ook bij deze nieuwe generatie. En uiteindelijk redden Mirjam, Aaron en Mozes het ook niet, als het gaat om vertrouwen op God. Op het moment van dit incident zijn Mirjam en Aaron al gestorven. Bij elke tegenslag haakt deze nieuwe generatie af. De God van Israel lijkt steeds directer en feller te reageren. Ook nu krijgen degenen die afhaken lik op stuk. God stuurt giftige slangen op hen af, met dodelijke gevolgen. Het gaat hier echt hard tegen hard: wie niet luistert laat het leven. Totdat de Israëlieten om redding smeken via Mozes. En dan gebeurt het: God geeft redding! Hij laat Mozes een slang maken, die in de hoogte staat. Als een ware reddingsboei. Wie ernaar kijkt, wordt gered. Een zaak van leven en dood. Een zaak van geloof, ook! Want wie omhoog kijkt, kan niet om zich heen kijken. Kan niet de slangen op de grond ontwijken. Of ze van zich afslaan. Dat is de natuurlijke reactie. Maar dat is niet de bedoeling. Kijk omhoog! Daar is je redding! Heel direct. Het had effect. Deze mensen leerden op dat moment dat het er echt om ging hun God te volgen en vertrouwen.

De sleutel

Jezus zet met deze analogie de zaak wel op scherp. Het gaat ergens om, deze verheffing (het kruis) van de Mensenzoon. Het gaat om leven of dood. Er zijn na de Israëlieten van deze nieuwe generatie nog talloze nieuwe generaties geweest. En vele malen is God opnieuw begonnen met een overgebleven rest, met de voorzegging dat het ooit anders zou gaan. 'Nicodemus', zegt Jezus hier, 'je kent de verhalen toch? Je weet toch, dat de definitieve redding uiteindelijk van God zelf zal moeten komen?' Het kruis van Jezus, zijn verhoging, heeft hetzelfde directe effect als de koperen slang. Het geeft redding in de zaak van leven of dood. Maar dat niet alleen. Met het kruis heeft God zich laten kennen als de oneindig liefhebbende, die zijn eniggeboren Zoon heeft gegeven om de wereld te verlossen, zo zegt Joh.3,16. In die liefde worden jij en ik opnieuw geboren. Niet als een nieuwe generatie, die het weer mag proberen. Maar als een echt nieuwe schepping, met een andere oorsprong. In een hemels koninkrijk. En wel hier op aarde. Dat is wezenlijk anders ten opzichte van voorheen. Maar ook naar de omhoog geheven Mensenzoon moeten we wel omhoog kijken. En niet naar de giftige slangen om ons heen.

Lied Nick en Simon. Kijk omhoog!

Dat is de hamvraag ook voor ons vandaag. Hoe groot is ons vertrouwen op God eigenlijk? Beleven we dat wel als een zaak van leven of dood? Of vertrouwen we vooral op de aardse dingen? Geloven we écht, dat God ons in zijn Zoon tot een nieuwe mens heeft gemaakt? Let wel, en dat is ontzettend belangrijk, het gaat niet om de vraag of je wel de juiste dingen doet. Ook in de geschiedenis van toen ging het nooit om de vraag of Gods volk zich wel aan de regels hield. Het ging altijd om het feit dat het volk God niet vertrouwde en geen gehoor wilde geven aan Gods beloften. In het licht van het kruis, de omhoog geheven Mensenzoon, gaat het daar ook om. Vertrouw ik écht op die liefdesgave van de Vader voor mij? Geloof ik écht in zijn vernieuwende werk in mij? Vertrouw ik écht op de Geest in mij? Snap ik, dat juist en alleen dáár het leven te vinden is? Omhoog kijken als het erop aankomt. Dat geeft houdbaarheid, ook na de feestdagen. Hoe zit dat met jou? Amen.